

Český permon 2024

Kategorie kdo a případně jaká činnost

1. Hornický folklór

Ing. Jaroslav Jiskra

Za celoživotní literární činnost a popularizaci hornictví

Literární cena pro muže, který sice již získal Permona za celoživotní dílo v roce 2010, nicméně v roce 2019 měl na svém kontě již neuvěřitelných 47 odborných, naučných, historických i beletristických knih, mezi kterými nechybí ani respektované učebnice pro vysokou školu báňskou v Ostravě či čtyři díly humoristických Havranů. Do literární podoby tak přetavil léta práce na šachtách Sokolovské uhelné, své odborné znalosti, zájem o historii svého regionu a lásku k hornickým tradicím a hornickému kamarádství.

2. Záchrana technických památek

Spolek pro zachování hutě v Šindelové

Za záchranu hutě v Šindelové

V roce 1818 byla v obci Šindelová, na místě starých hamrů na zpracování železa vystavěna dřevouhelné vysoká železnorudná pec, která s různými přestávkami pro modernizaci fungovala až do června 1945. Většina výrobního zařízení byla demontována a areál začal chátrat. Již v květnu 1958 byl areál bývalé hutě zapsán na seznam kulturních památek, ale i přesto chátral dalších více než 50 let dále. V roce 2015 byl pod vedením ing. Jiřího Hruzy založen Spolek za zachování hutě v Šindelové a zahájena postupná záchrana zdevastovaného objektu. Rekonstrukce byla dokončena a spolek se o objekt řádně stará i nadále. Vážíme si toho, že díky práci těchto nadšenců je dnes možno opět nahlédnout do útrob a historie této pece. V Šindelové stojí malá a trochu zapomenutá technická památka a my věříme, že Český permon, který dnes předáváme za záchranu této památky, bude tak trochu symbolickým oceněním všech těch drobných činů, které ale v součtu znamenají obrovský kus práce pro zachování hornických i jiných tradic. Vysoká pec v Šindelové je přístupná zdarma široké veřejnosti. Je častým cílem řady turistů z celé republiky a po telefonické domluvě je možná prohlídka i s výkladem.

3. Počin roku

Důl Jan Šverma

Mgr. Bohuslava Rajchlová a Ing. Zdeněk Adamec, Ph.D.

Za rekonstrukci objektů jámy Julie

V roce 2023 byla dokončena rozsáhlá rekonstrukce a restaurování objektů a veškerého strojního vybavení strojovny, šachetní budovy a ventilátorovny jámy Julie bývalého Dolu Jan Šverma v Žacléři.

V šachetní budově byl v jámovém stvolu navíc instalován výtah, který umožňuje prohlídku vozíkového oběhu v horním patře objektu a větracího kanálu 8 m pod úrovní terénu i osobám se ztíženým pohybem. Jedna těžní klec zůstala v jámovém stvolu zavěšena, druhá po vytvoření místa pro výtah byla umístěna vedle jámového stvolu, aby byla lépe umožněna její prohlídka.

Ve strojovně byl „oživen“ těžní stroj instalací trenažeru. Je zde umístěna i expozice vývoje svislé dopravy včetně modelů parního těžního stroje, který ve strojovně pracoval ve druhé polovině 19. století a model rumpálu, který byl na žacléřsku používán při svislé dopravě před zavedením strojní těžby. Součástí stavby bylo i doplnění požárního zabezpečení a kamerového systému, a vytvoření virtuální prohlídky, která je i umístěna na webu Hornického skanzenu Žacléř. Oba jmenovaní, jako zakladatelé a majitelé společnosti GEMEC-UNION a.s. od počátku své činnosti pečují o hornické památky a tradice v oblasti východních Čech.

4. Celoživotní dílo

a)

Ing. Josef Gavlas, Ostrava.

Za celoživotní činnost v hornictví a práci v Nadaci Landek

Ing. Josef Gavlas je dlouholetým ředitelem Nadace LANDEK Ostrava, přičemž svůj profesní život zasvětil hornictví, hornickým tradicím a rozvoji Nadace LANDEK. Prošel různými technickými funkcemi v OKR v době konjunktury - budování - rozvoje OKD. Stál u zrodu Nadace LANDEK Ostrava, která dlouhodobě významně podporuje aktivity hornických spolků a sdružení a rovněž stál u zrodu Hornického muzea v Ostravě, které je významným turistickým lákadlem na Ostravsku. Ve svém úctyhodném věku je stále velmi aktivní, společenský, propagující hornictví a hornické tradice a zejména nápomocný při realizaci těchto akcí. Hornickou obcí je velmi vážený a významnou měrou se zasadil o konání SHMO ČR v Ostravě v roce 2023.

b)

Ing. František Fraus, Most.

Za celoživotní činnost v hornictví a podporu spolkové činnosti

Ing. František Fraus, CSc. narozený 17. 4. 1946 je dlouholetým členem Hornické společnosti. Již před rokem 1989 se podílel na činnosti tzv. VTS – hornická společnost v podkrušnohorském prostoru. Po roce 1989 se zúčastnil transformace tehdejších spolkových hornických poboček VTS v podkrušnohorských hnědouhelných revírech na Hornickou společnost podkrušnohorské oblasti. Po roce 2000 převzal vedení této společnosti jako předseda. V roce 2005 inicioval a svolal jednání k vytvoření zastřešující organizace hornických a hutnických spolků ČR do Plané u Mariánských Lázní. Na tomto jednání se přítomní zástupci hornických spolků dohodli na vytvoření zastřešující organizace, dnes Sdružení hornických a hutnických spolků ČR. Organizoval pracovní cesty do hornických revírů po celé Evropě, od Estonska po Řecko nebo Španělsko. Těchto cest se zúčastnila řada hornických odborníků z různých hornických a hutnických spolků ČR. Navázal úzkou spolupráci se SIGT Polské republiky, odzval Belchatów a Svazem německých důlních inženýrů, pobočka Lužický hnědouhelný revír a pobočka Středoněmecký hnědouhelný revír. Je nositelem medaile Georgia Agricoly Za zásluhy o české hornictví a Čestného odznaku Za zásluhy dla Górnictwa Ministerstwa Energii Polské republiky. V současné době je stále členem výboru Hornické společnosti podkrušnohorské oblasti, kde pomáhá s organizací zahraničních pracovních cest, udržuje kontakty se zahraničními organizacemi a spolky. Nadále se účastní většiny hornických akcí.

c)

Václav Jirásek, Trutnov.

Za celoživotní popularizaci hornictví

Jako absolvent hornické průmyslovky v Úpici prošel různými hornickými profesemi. Ještě v činné službě zahájil velmi důkladnou montánní činnost, kterou prohloubil po nástupu do důchodu. Se svou manželkou Věrou velmi pečlivě probádává celou oblast jestřebohorského uhelného revíru a všechny své výzkumy pečlivě zaznamenává. Vedle zápisů zhotovuje mapy, plány i nákresy a sbírá zajímavé minerály. Kromě toho se zajímá i o praktickou stránku hornického života, a stará se o to, aby žádné ze zajímavých dokladů nezůstaly opomenuty. Většina exponátů, které takto získal (hlavně součásti hornické výstroje a výbroje včetně náradí a kahanů), tvoří základ expozice hornického muzea ve Rtyni v Podkrkonoší, o jehož zřízení se zasloužil. O svých výzkumech průběžně publikuje v regionálním tisku (v časopisech Rodným krajem, Jiskra, ve sbornících trutnovského a náchodského muzea a archivu, v městských zpravodajích, v příležitostných tiscích). Dosud vydal několik brožurek vlastním nákladem. Jako zapálený badatel pořádá veřejné vycházky, přednášky a besedy. Významně pomohl i při znovuootevření a vytvoření hornické expozice v muzeu v Žacléři. V muzeu v Trutnově byl spoluorganizátorem a velkou měrou přispěl i svými sbírkovými exponáty ke dvěma hornickým výstavám, na téma hornictví regionu severovýchodních Čech. Jeho práce přispěly a i nadále přispívají k zachování rychle zapomínaných skutečností vztahujících se k hornické činnosti v oblasti bývalých Východočeských uhelných dolů.

5. Mimořádná cena pořadatele setkání

Přemysl Kuklík, Jílové u Prahy

Za záchranu hornických a archeologických památek

Přemysl Kuklík jako předseda spolku Jámy o.s. upřel svoji vizi na zpřístupnění historického důlního díla Panny Marie Vítězné. Této vizi obětoval roky tvrdé práce a dřiny, bez nároku na jakýkoliv honorář. Spolek Jámy má sice několik členů, ale stojí a padá s osobou svého předsedy; bez nadsázky lze konstatovat, že více než 90% hornické práce v dole odvedl on. V dole zajišťuje stabilitu prostor pomocí různých druhů vzpěr, řeší odvod důlních vod, čistí důlní chodby. Nasazení Přemka Kuklíka nekončí jen zásluhami o zpřístupňování tohoto historického důlního díla, která má pro město Jílové mimořádný význam. Důležité jsou i jeho montanisticko-archeologické výzkumy v širším okolí Jílového, které se soustředí na záchranu hornických a archeologických památek z mnoha lokalit v Jílovém a jeho okolí. Renesanční přístup je dán jeho schopností rozpoznat a zachránit pro další generace nálezy vyrobené ze železa (hornická železka, mlátky, motyky, kahany), ze dřeva (necičky na rudu, výdřeva, rumpály..) či z keramiky. Množství jeho nálezů, zejména ze štoly Josef, Antonín Paduánský či z Radlických štol zdobí expozice a je uloženo v depositu Jílovského muzea.

Příbram, 19. 4. 2024, Pavel David, SHHS ČR